

ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ-ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ : ΤΣΙΠΙΑΝΙΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΤΑΞΗ : Β'

ΤΜΗΜΑ :

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ: 19/4/2026

ΟΝΟΜ/ΜΟ

Α.Διδαγμένο Κείμενο [Πλάτωνας, Πρωταγόρας 321b – 322a]

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλῶσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν—εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαίστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεὶ δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ᾧ περ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

Β. Παρατηρήσεις

Α.1.α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο [Μονάδες 2,5] και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν [Μονάδες 2,5]:

1. Ο Προμηθεὶς διαπίστωσε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦταν ἐφοδιασμένος με τὶς ἀπαραίτητες ἰδιότητες γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του.
2. Ἡ πολιτικὴ τέχνη ἀνῆκε στὴ θεὰ Ἀθηνᾶ.
3. Ὁ Ἐπιμηθέας τιμωρήθηκε γιὰ τὴν ἀπερισκεψία του.
4. Ὁ ἄνθρωπος θὰ μποροῦσε νὰ ἀποκτήσει καὶ νὰ χρησιμοποιοῦσε τὴν τεχνικὴ γνῶση χωρὶς τὴ φωτιά.
5. Ὁ Ἐπιμηθέας σκόπιμα ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο χωρὶς ἐφόδια.

A.1.β. «λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος»: σε ποιον αναφέρεται ο Πρωταγόρας με την επαναληπτική αντωνυμία «αὐτῷ» στο συγκεκριμένο απόσπασμα; [Μονάδες 1]

γ. «ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς»: Σε ποια λέξη/φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αναφορική αντωνυμία «ᾗ»; [Μονάδες 1]

δ. «ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην»: Σε ποια λέξη/φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αναφορική αντωνυμία «ᾧ»; [Μονάδες 1]

ε. Πού αναφέρονται οι αντωνυμίες «αὐτήν» και «τῷ» στη φράση «ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτήν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι»; [Μονάδες 2]

[Μονάδες 10]

B.1. «Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς...καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς.»: Σε ποια κατάσταση βρέθηκε ο άνθρωπος εξαιτίας της απρονοησίας του Επιμηθέα; Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και γλωσσικές επιλογές.

[Μονάδες 10]

B.2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Διόδωρος, πραγματευόμενος την αρχή του κόσμου, της ζωής και του πολιτισμού, υιοθετεί την άποψη ότι ο πολιτισμός αναπτύχθηκε σταδιακά μέσα από τεχνολογικές, πολιτικές και άλλες ανακαλύψεις. Επισημαίνει δε ότι η ανάγκη ήταν αυτή που οδήγησε τον άνθρωπο στην έξοδο από την πρωτόγονη κατάσταση και στη δημιουργία του πολιτισμού.

Οι αρχαιότεροι άνθρωποι διδάχτηκαν σιγά σιγά από την πείρα να καταφεύγουν σε σπηλιές το χειμώνα και να αποθηκεύουν καρπούς που μπορούσαν να διατηρηθούν. Μετά την ανακάλυψη της φωτιάς και άλλων χρήσιμων πραγμάτων επινόησαν σιγά σιγά διάφορες τέχνες και οτιδήποτε άλλο βοηθούσε στη ζωή του συνόλου. Γενικά, δάσκαλος του ανθρώπου σε όλα δεν ήταν τίποτε άλλο από την ανάγκη, που δίδασκε τις κατάλληλες δεξιότητες σε όποιον είχε από τη φύση την ικανότητα και είχε χέρια, λόγο, και ευφυΐα, για να τον βοηθούν στην κάθε περίπτωση.

[Διόδωρος Σικελιώτης, Ιστορική Βιβλιοθήκη, 1,8,1-7, Μτφρ. Θ. Μαυρόπουλος, 26020]

Αφού αναφερθείτε στο περιεχόμενο και τη σημασία της προμηθεϊκής δωρεάς στο ανθρώπινο γένος, για την οποία γίνεται λόγος στο πλατωνικό κείμενο (κείμενο αναφοράς), να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με τα όσα αναφέρονται στο παράλληλο κείμενο.

[Μονάδες 10]

B.3. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:

1. Η επαγωγική μέθοδος λέγεται και «επακτικοί λόγοι» ή «το ορίζεσθαι καθόλου».
2. Η κατηγορία ότι ο Σωκράτης διέφθιρε τους νέους είχε μεγαλύτερη σχέση με τον πραγματικό λόγο της δίωξής του.
3. Η σωκρατική ειρωνεία έπαιξε ρόλο στην καταδίκη του Σωκράτη.
4. Ο Λύκων ήταν ρήτορας κι ο Μέλητος ποιητής.
5. Ο Κρίτωνας και ο Χαρμίδης ανήκαν στους ηγέτες των Τριάκοντα.

[Μονάδες 10]

B.4.α. τοκετός, πρόσωπο, λαθρεπιβάτης, άχρηστος, καχεξία: με ποιες λέξεις του αρχαίου κειμένου συγγενεύουν ετυμολογικά οι λέξεις της νέας ελληνικής που σας δίνονται;

β. ἔσχεν, ὄρᾳ, κλέψας, γίνεται, λοιπόν: να γράψετε μία σύνθετη λέξη της νέας ελληνικής με α' συνθετικό τις λέξεις που σας δίνονται.

[Μονάδες 10]

ΕΥΧΟΜΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!